

neque cecidit in Jezrael, neque in eâ canes sanguinem illius lixerunt; sed in Samariâ, ut habemus statim cap. 22, v. 38. Quidam putant non de civitate ipsâ intelligendum esse prophetæ vaticinium, sed de regione illâ in quâ ædificata erat Jezrael. Fieri autem potuit, ut tractus ille, ubi paulò ante aut constructa fuerat, aut amplificata Samariâ, diceretur ager Jezrael. Quare licet in Samariâ canes lamberint sanguinem Achab, non id accidit extra terminos et agrum Jezrael. Ita putant Historia Scholastica, Abulensis q. 10, Vatablus et Lyra cap. sequenti. Hebræi affirmant curram Achab lotum fuisse in piscinâ Samariæ, arma verò in agro Jezrael. Putant enim in Jezrael fuisse regium armamentarium, in quod cum ab armorum præfectis arma forent delata, à sanguine priùs mundari debuissent; tunc autem contigit, ut elutum ab armis sanguinem lingerent canes. Hujus verò sententiæ illud ab illis fundamentum adducitur, quia ubi à Vulgato redditur, *et habenas laverunt*, Hebraicè est, *et arma laverunt*. Horum explicationem Cajetanus complectitur, quam optimè confutat Abulensis, quia tunc impleta dicitur propheta, quando detersum sanguinem in piscinâ Samariæ lixerunt canes.

Aliter, fortassè meliùs, dici posset mutatum aliquid de hæc Eliæ denuntiatione minaci propter regis pœnitentiam. Tunc enim Deus mitiùs quàm ante in regem animatus remisit de acerbitate minarum plurimùm; et sicut alia in tempus filii illius distulit infra, v. 29, sic etiam hoc quod de lingo sanguine in agro Jezrael. Notum est autem ex lib. 4 Regum cap. 9, v. 25, sicut in diebus Joram filii Achab excidit regnum ab illius familiâ, sicut etiam canes in agro Naboth sanguinem lambisse Joram. Et ideò hæc cogitatio minùs mihi displicet, quia multa explicat, quæ in hoc vaticinio maximè videntur impedita, ut quod proximè sequitur v. 24: *Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes; si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres cæli*. At constat cap. sequenti, v. 37, nactum fuisse in Samariâ sepulturæ locum.

Hæc mihi explicatio omnium maximè placet, quam ideò puto esse verissimam, quia nihil violentum habet atque distortum, et expedit aliqua, quæ aliter aut nullos habent, aut certè difficiles explicatus. Sed addam aliam, quæ alicui fortassè non improbabatur, et quam aliis placuisse video, ita ut in sanguine Achab sanguis intelligatur filiorum, quod et usus

habet Latinorum, et apud Hebræos sæpè quæ promittuntur parentibus, aut obijciuntur in minis, illa non nisi in posteris videmus esse completa. Qualia sunt omnia fermè quæ Jacob Gen. cap. 49, et Moysis Deut. cap. 33, prædixerunt duodecim filiis Israel. Quòd autem sanguis pro filiis sumatur, satis tam ex sacrâ quàm ex profanâ litteraturâ constat: ex sacrâ quidem obscuriùs, cum seminis nomine significantur filii; ex profanâ frequenter et expressè. Sic sanè Maro lib. 6 Æneid., ubi Anchises cum Julio Cæsare loquitur:

Projice tela manu, sanguis meus.

Et in carmine seculari Horatius Augustum sanguinem appellat Anchisis:

Clarus Anchisæ Venerisque sanguis.

Et apud Silium Jupiter ad Venerem:

Tenet, longumque tenebit

Tarpeias arces sanguis tuus.

Mille alia occurrunt exempla. Sanguis itaque Achab effusus est in agro Jezrael, quia in illo Joram filius illius interfectus est. Hæc explicatio ita probatur, ut tamen multò magis illa mihi probetur, quæ proximè antecessit.

VERS. 24. — SI MORTUUS FUERIT ACHAB IN CIVITATE, COMEDENT EUM CANES, etc. His verbis nihil aliud significari puto, quàm mansurum regium cadaver insepultum. Quod supra iterùm audivimus de Jeroboam cap. 14, v. 11; et cap. 16, v. 4, de Baasa. At videmus in Samariâ honestum Achab sepulcrum habuisse. Quare placet quod paulò antea suspicabar propter pœnitentiam Achab aliquid esse remissum de severitate judicii.

VERS. 25. — CONCITAVIT ENIM EUM JEZABEL UXOR SUA. Hinc constat, aut certè hinc non levis conjectura sumitur, ut probemus, quod paulò ante dicebamus, Achab quasi vile mancipium alligatum fuisse perpetuo nexu uxoris voluntati. Nam cum proximè diceretur venumdatum esse Achab, ut faceret malum, nunc ratio redditur, quia herili illi imperio Jezabel ad malum quasi reluctantem incitabat.

VERS. 26. — ET ABOMINABILIS FACTUS EST INTANTUM, UT SEQUERETUR IDOLA, QUÆ FECERUNT AMORRHÆI. Cum primùm Jezabel à conjugè aut precibus aut vi extorsit, ut præter aureos vitulos, quos à parentum stupore successor ipse, hæresque stuporis ac impietatis acceperat, alios etiam deos, quos è Sidone in Israeliticis fines invexerat, secum adoraret, facile fuit regem jam corruptum, et novis infectum religionibus, ad vicinarum gentium idola defluere.

Quare non Sidontos solum coluit deos, hortante aut etiam herili dominatu cogente uxore; sed et Chananæorum, quod hic, sicut aliis sæpè locis, Amorrhæorum nomine significat. Amorrhæi enim suis aliis provinciis nomen communicarunt, aut quia omnium fortissimi, aut quia hi omnium primi ab Israelitis tentati bello atque subacti sunt. Solent enim qui primi occurrunt his qui regionem aliquam explorant, aut ingrediuntur (ut probant regiones, quas ultra Oceanum aperuerunt Hispani) nomen suum toti regioni communicare. Quare dum Amorrhæorum deos ascivisse dicitur Achab, Chananæorum omnium dicitur idola coluisse.

VERS. 27. — SCIDIT VESTIMENTA SUA, ET OPERUIT CILICIO CARNEM SUAM. Noverat Achab Eliæ minas habuisse pondus et exitum talem, qualem prophético spiritu ante designasset, atque ideò experientiâ edoctus verè timuit eventum ab Eliâ prædictum. Quare pœnitentis animi non obscura dedit documenta. In vestimentis, dum regia conscindit, et induit cilicina, dum à cibis abstinet, humi cubat, et caput antea regiâ majestate sublime demittit supplex, et Hebræorum fortassè more consperso cinere deformat. De hujusmodi luctu diximus plura lib. 2 Reg. cap. 12, et in Commentariis nostris in Jonam cap. 3, ubi duorum regum legimus exempla quàm simillima: alterum Davidis, alterum regis Ninive, qui Deum sibi offensum afflicto corpore et abjectâ regiâ majestate placarunt.

An vera fuerit Achab, vel tantùm ficta atque simulata pœnitentia, dubitant interpretes et antiqui Patres. Quidam ortam esse dicunt ex timore eorum quæ imminere sibi à prophetâ didicerat, atque ideò imperfectam et indignam veniâ. Ita Lyra, Dionysius, Cajetanus, Hugo. Quæ sententia non displicet Abulensi, licet aliam magis probet. Dicunt autem ejusmodi pœnitentiam, utpote infirmam, et ex affectu quodam servili conceptam, temporariâ aliquâ commoditate muneratam, penè nimirum dilatione, aut aliquo modo temperato supplicio. Quod ideò factum est, ut illa regis humiliata et abjecta majestas non abiret sine aliqua compensatione, ut plerique putant. Aut, ut putat Hugo, ut aliis Deus commendaret pœnitentiam, ut qui pœnitentem viderent regem, viderent quoque aliquem ex pœnitentiâ cepissè fructum. « Dominus, inquit, non dimisit ei pœnam, sed distulit, non propter Achab, sed propter alios, ut ostenderet quantum valeat

« humilitas pœnitentiæ. » Quod item Gregorius putat homil. 19 super Ezechielem ad finem, ubi cum historiam retulisset, ait: « In quibus Domini verbis pensandum est, quomodò ei in electis suis mœror amaritudinis placeat, qui amittere timent Deum, si sic ei et reprobis pœnitentia placuit, quia timebat perdere præsens seculum; aut quomodò ei grata sit spontanea afflictio pro culpis, in eis qui placeant, si hæc ad tempus placuit, et in eis qui displicebant. » Ex quibus Gregorii verbis habemus ita gratam Deo esse pœnitentiam, ut ejus etiam vanam imaginem gratis aspiciat oculis, quo modo amicorum absentium intuemur effigiem cum voluptate, etiamsi immenso à nobis distet intervallo. Vana prorsus est illa pœnitentia, quæ vestimenta conscindit, tundit pectus, conspergit caput cinere, cibos adimit abundantes et molles, adhibet insuaves et parcos, et cor nihilominus relinquit intactum et integrum, neque exiit antiquam intemperantiam; non deponit odia et studium vindictæ; non restituit quæ per vim aut fraudem ablata sunt; nihil denique mutat interiùs in animo, cum tamen omnia, aut pleraque mutet, quæ ad externam corporis speciem et habitum pertinent. Testis est hic Achab, in quo pœnitentis apparet spirans quidem, et vivum simulacrum; simulacrum tamen, in quo neque spiritus esset, neque vita. Quæ enim in eâ pœnitentiâ vita, quæ neque restituit vineam, quam iniquè possidet, neque ablatum honorem illi, qui ipso conscio et non invito, tanquam blasphemus accusatus et lapidatus est, cum tamen pro suo munere tam crudele facinus impedire debuisset; cum non exemerit è vinculis Michæam, quem paulò ante continebat in carcere, neque simulacra confrerit, quæ ad uxoris vota seu imperium in Israeliticos fines induxerat? Neque aliquid aliud ediderit signum pœnitentis animi, præter speciem illam externam, quam intuebantur alii, quique non tam studebat obtinere peccati veniam, quàm retinere regnum et evitare mortem, quorum metum durum prophetæ vaticinium incusserat.

Verumtamen magis mihi videtur verisimile veram fuisse pœnitentiam Achab, verè doluisse de culpâ, verè studuisse placare sibi Deum, quem offensum dolebat. Quod ex interpretibus tenet Abulensis quæst. 14, Vatablus, inclinat Historia Scholastica, in hanc sententiam magis propendet Hugo. Ex Patribus apertè docet Chrysostomus, Epist. 2d

Theodorum lapsum, et habetur de Pœnitentiâ, dist. 3, ubi cum dixisset: « Talis est erga homines pietas Dei: nunquam spernit pœnitentiam, si ei sincerè et simpliciter offeratur, etiamsi quis ad summum perveniat malorum. » Quod statim exemplo confirmat Achab: « Evidentius, inquit, nobis testimonium dabit etiam rex ille impius, qui cupiditatis quidem suæ prædam uxoris nequitiâ quæsit, sed perturbatus ipsius sceleris immanitate pœnituit, et cilio circumdatus facinus suum flevit, atque ita erga se Domini misericordiam provocavit, ut à cunctis eum absolverit peccatis. Sic enim ait Deus ad Eliam: *Vidisti quomodo compunctus est Achab à facie meâ? Quia flevit in conspectu meo, non inducam mala in diebus ejus.* » His similia dicit, homil. 22 ad populum. Hoc idem Hieronymus, Epist. 50, ad Oceanum, ubi sic de pœnitentiâ Achab: « *O felix pœnitentiâ, quæ ad se Dei traxit oculos: quâ furentem Dei sententiam confesso errore mutavit!* » Hæc ferè iterat Epist. 46, ad Rusticum. Ambrosius lib. de Nabuthe cap. 17, mutatum dixit animum Achab per pœnitentiam, sed relapsus postea uxoris blanditiis. « Considera, inquit, quia Jezabel habuit uxorem, ejus ducebatur arbitrio, quæ evertit cor ejus, et nimis sacrilegiis execrabilem fecit, et hunc ejus pœnitentiæ revocavit affectum. » Nota postrema Ambrosii verba. Tertullianus lib. 4 adversus Marcionem cap. 10, cum de virtute ageret pœnitentiæ, pœnitentiam Achab cum Davidis et Ninivitarum pœnitentiâ conjunxit. « *Lego et Nathan prophetam agnoscenti David delictum suum in Uriam dixisse: Et Dominus circumduxit delictum tuum, et non morieris.* » Proinde et Achab regem maritum Jezabel eum idololatriæ et sanguinis Nabuthe, veniam meruisse homicidii, et sanguinis pœnitentiæ nomine. »

Neque argumenta contra hanc cogitationem superius allata admodum premunt: fieri enim potuit, ut tunc verè pœnitentiâ compungeretur Achab, cui Dominus fuerit veniam lar-

CAPUT XXII.

1. Transierunt igitur tres anni absque bello inter Syriam et Israel.
2. In anno autem tertio, descendit Josaphat rex Juda ad regem Israel.
3. Dixitque rex Israel ad servos suos: Ignoratis quòd nostra sit Ramoth Galaad,

gitus. Deinde verò ad ingenium vomitumque redierit, quia, ut dixit Theodoretus q. 60, homo erat levissimus, quique vel à suo, vel ab alieno judicio facilè mutabili in hanc atque in illam sententiam versaretur. Eandem rationem adduxit supra Ambrosius, cum dixit eversum fuisse illius affectum à Jezabele, cujus ducebatur arbitrio. Neque facilè potuit jugum excutere quod uxor imposuerat, aut libertatem redimere, quam ante venderat. Quare cum paratum haberet animum eo tempore, cum sordidatus et demissus incederet, ad restituendam vineam, honoremque sublatum innocenti Naboth, ad eximendum è vinculis prophetam, ad confringenda idola, ac tandem illa accuratè præstanda, quæ ab eo exigeret pœnitentiæ ratio, non tamen, ut facere meditabatur, præstitit, quia ex transverso statim incurrit Jezabel, cujus operâ fuerat erepta vinea, et idolorum introducta religio, quæ quòd ipsa construxerat in ipso exordio, ab aliis dissolvi et aboleri noluit.

VERS. 29. — NONNE VIDISTI HUMILIATUM ACHAB CORAM ME? QUIA Igitur HUMILIATUS EST MEI CAUSA, NON INDUCAM MALUM. Ex his verbis communiter Patres argumentum sumunt, ut dicant veram fuisse pœnitentiam Achab, neque aliter Deus dixisset humiliatum esse regem coram se. Quomodo enim coram Deo pœnitens, cujus est impœnitens animus, quem unum intuetur Deus? aut quomodo Dei causâ humiliatus ille, qui propter Deum non dolet, aut qui Deum non vult verâ pœnitentiâ placare? Paulò aliter legit Hieronymus Epist. 46 ad Rusticum: *Quoniam reveritus est Achab faciem meam.* Quæ verba pœnitentiam indicant non simulatam.

Non inducam malum in diebus ejus. Hic fuit pœnitentiæ fructus, ut grave illud malum, quod proximè annuntiârat propheta, ad filii tempus differretur, et aliquid, ut ante diximus, remitteretur de minaci vaticinio. Quare non necesse erit investigare anxie quomodo quæ rex in suum caput audivit ab Eliâ, ad unum fuerint exactè completa, cum ex illis aliqua detraxerit Deus, aliqua in illius filii tempora distulerit.

CHAPITRE XXII.

1. Après cela trois ans se passèrent sans qu'il y eût guerre entre la Syrie et Israël.
2. Mais en la troisième année, Josaphat, roi de Juda, descendit vers le roi d'Israël;
3. Car le roi d'Israël avait dit à ses serviteurs: Ignorez-vous que la ville de Ramoth

et negligimus tollere eam de manu regis Syriæ?

4. Et ait ad Josaphat: Veniesne mecum ad præliandum in Ramoth Galaad?

5. Dixitque Josaphat ad regem Israel: Sicut ego sum, ita et tu; populus meus et populus tuus unum sunt; et equites mei, equites tui. Dixitque Josaphat ad regem Israel: Quære, oro te, hodiè sermonem Domini.

6. Congregavit ergo rex Israel prophetas, quadringentos circiter viros, et ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, et dabit eam Dominus in manu regis.

7. Dixit autem Josaphat: Non est hic propheta Domini quispiam, ut interrogemus per eum?

8. Et ait rex Israel ad Josaphat: Remansit vir unus per quem possumus interrogare Dominum (sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum), Michæas filius Jemla. Cui Josaphat ait: Ne loquaris ita, rex.

9. Vocavit ergo rex Israel eunuchum quemdam, et dixit ei: Festina adducere Michæam filium Jemla.

10. Rex autem Israel et Josaphat rex Juda sedebant unusquisque in solio suo, vestiti cultu regio, in areâ, juxta ostium portæ Samariæ; et universi prophetae prophetabant in conspectu eorum.

11. Fecit quoque sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, et ait: Hæc dicit Dominus: His ventilabis Syriam donec deleas eam.

12. Omnesque prophetae similiter prophetabant, dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, et vade prosperè, et tradet Dominus in manus regis.

13. Nuntius verò qui ierat ut vocaret Michæam, locutus est ad eum, dicens: Ecce sermones prophetarum ore uno regi bona prædicant: sit ergo sermo tuus similis eorum, et loquere bona.

14. Cui Michæas ait: Vivit Dominus! quia quodecumque dixerit mihi Dominus, hoc loquar

en Galaad est à nous et que nous négligeons de l'enlever des mains du roi de Syrie?

4. Et le roi d'Israël dit à Josaphat: Venez-vous avec moi à la guerre, pour prendre Ramoth en Galaad?

5. Josaphat répondit au roi d'Israël: Vous pouvez disposer de moi comme de vous-même; mon peuple et votre peuple ne sont qu'un seul peuple, et ma cavalerie est votre cavalerie. Et il ajouta, en parlant au même roi d'Israël: Consultez aujourd'hui, je vous prie, la parole du Seigneur.

6. Le roi d'Israël assembla donc ses prophètes, qui se trouvèrent environ quatre cents, et il leur dit: Dois-je aller à la guerre, pour prendre Ramoth en Galaad, ou me tenir en paix? Ils lui répondirent: Allez, et le Seigneur livrera la ville entre les mains du roi.

7. Josaphat lui dit: N'y a-t-il point ici quelque prophète du Seigneur, afin que par lui nous consultions le Seigneur.

8. Le roi d'Israël répondit à Josaphat: Il est demeuré un homme par qui nous pouvons consulter le Seigneur; mais je hais cet homme-là, parce qu'il ne me prophétise jamais rien de bon, et qu'il ne me prédit que du mal. *C'est* Michée, fils de Jemla. Josaphat lui répondit: O roi, ne parlez pas ainsi.

9. Le roi d'Israël ayant appelé un eunuque, lui dit: Faites venir promptement Michée, fils de Jemla.

10. Le roi d'Israël et Josaphat, roi de Juda, étaient dans la cour, près la porte de Samarie, assis chacun sur leur trône, avec des habits d'une magnificence royale; et tous les prophètes des hauts lieux prophétisaient devant eux.

11. Sédécias, fils de Chanaana, s'était fait faire aussi des cornes de fer, et il dit: Voici ce que dit le Seigneur: Vous battrez avec ces cornes et vous agitez la Syrie jusqu'à ce que vous l'ayez toute détruite.

12. Tous les prophètes prophétisaient de même, et disaient: Allez contre Ramoth en Galaad, et marchez heureusement, et le Seigneur la livrera entre les mains du roi.

13. Celui qu'on avait envoyé pour faire venir Michée, lui dit: Voilà tous les prophètes qui dans leurs réponses prédisent tout d'une voix un bon succès au roi; que vos paroles soient donc semblables aux leurs, et que votre prédiction soit favorable.

14. Michée lui répondit: Vive le Seigneur! je ne dirai que ce que le Seigneur m'aura dit.